

7. Atlungstad: Fra Stange til Amerika i 1850

Historien om familien Søren Larsen fra Hjernstad søndre i Stange som emigrerte til Amerika i 1850

Av Ola Syverinsen

Bakgrunn

Søren Larsen ble født på Dillerudeie i Stange i 1803. Faren Lars Sørensen kjøpte gården Hjernstad søndre i 1806. Søren bodde på gården fra da. Faren døde i 1809, og allerede året etter giftet moren Anne Mikkelsdatter Dillerud seg igjen. Stefaren drev gården til 1833. Da overdro han gården til Søren. Søren Larsen hadde to hel-søsken og tre halv-søsken da han overtok gården.

Hjernstad søndre i Stange

Oskar Hjernstad er dagens eier av gården Hjernstad søndre - ikke i slekt med Søren Larsen Hjernstads familie. Oskar sine oldeforeldre kjøpte gården i 1893. Fra da har gården gått i arv i slekten. Oskar har også selv slekt i Amerika.

Søren giftet seg med Kjersti Engebretsdatter Vethammer i 1834. Kjersti hadde fem søsken. Søren og Kjersti satset på å drive gården for seg og sin familie. De fikk til sammen sju barn mens de bodde på Hjernstad.

Stefaren døde i 1834. Under skiftet viste det seg å bli vanskelig for Søren å komme til

enighet med halv-søsknene. Det ble mange møter i skifteretten. I september 1837 ble det bestemt at Søren skulle betale 400 spd ekstra til halv-søsknene. Ekstrabeløpet måtte han låne mot pant i gården. Han fikk endelig skjøte på gården i 1840.

Kartutsnitt fra Stange

I 1840-årene var Søren ofte på auksjoner og kjøpte på kreditt, samtidig som lån ble gradvis dyrere. Fra 1847 sviktet også avlingene. Kreditorene kom på banen. En inkassator ordnet et større lån og kreditorene ble kjøpt ut. I 1949 var hele gården med løsøre pantsatt og Søren Larsen eide ingenting. Under oppbudsbo i skifteretten

den 14. mai 1850 ble Søren Larsen Hjernstad slått konkurs.

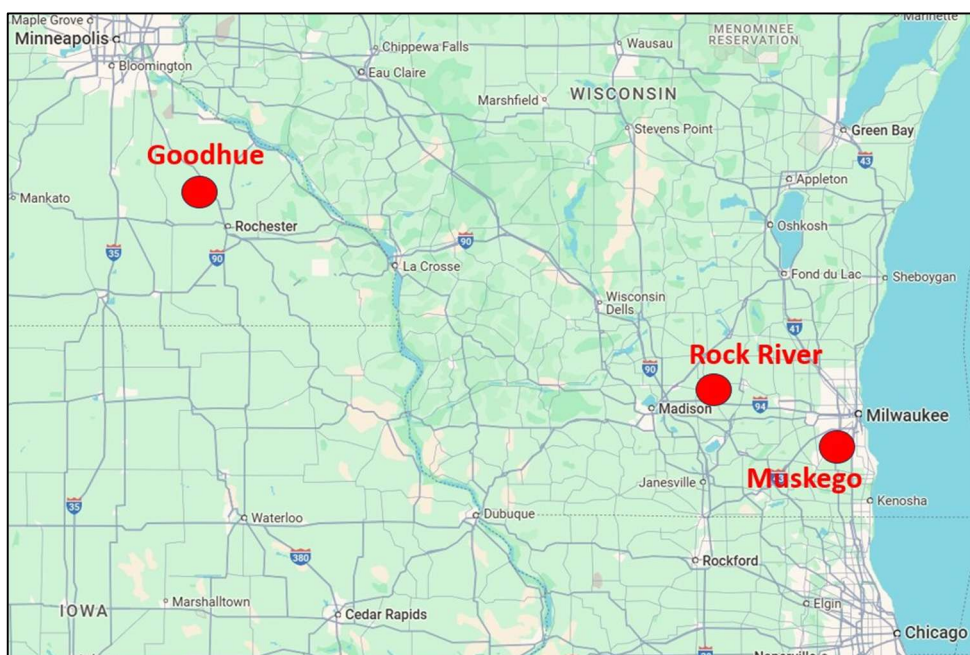
Det begynte å haste for å komme seg til New York og videre til Wisconsin før vinteren

Søren (1803-1850)

Døpt 11. april 1803 i Stange. Han døde på slutten av året 1850 etter at de hadde kommet til Wisconsin.

Kjersti (1809-1893)

Født 17 februar 1809 i Stange. Kjersti var ei sterk kvinne som tok ansvaret for familien etter at de kom til Amerika. Etter fire år i Wisconsin fulgte hun og barna med Lars og Birgithe til Minnesota i 1855 – først til Fillmore County, men i 1857 dro de videre til Wanamingo Twp i Goodhue Co. I mai i 1860 fikk Kjersti oversendt dåpsattester fra presten i Stange for døtrene Maren og Rikka. Da bodde de i Wanamingo. Den 4. november 1860 ble Maren og Rikka konfirmert i Holden Lutheran Church, Goodhue Co. I 1880 bodde Kjersti hos sin datter Rikka i West Heron Lake Twp, Jackson Co. Hun døde i Holden, Goodhue Co i 1893 – 84 år gammel.

Minnesota og Wisconsin – Oppholdssteder for emigrantene fra Stange i 1850

satte inn. På denne tida tok det 6-8 uker med seilskip fra Norge til New York. Derfra tok det så omtrent en måned til Wisconsin – med dampbåt oppover Hudsonelva, videre med kanalbåt på Eriekanalen og så med dampbåt på de store sjøer til Wisconsin. Vi antar at familien dro fra Norge midt i august og var framme i Milwaukee, Wisconsin i november.

Vi vet ikke hvilket skip familien reiste med, men i kilder finner vi at familien kommer til Wisconsin i 1850, og at de slår seg ned i **Rock River** Settlement i Jefferson County. Vi antar at familien først kommer til **Muskego** ved Milwaukee og overvintrer der. Turen videre til Rock River Settlement foregår antagelig våren 1851.

Det var en strabasjøs reise for familien. Minstebarnet Severin f. 2. august 1848 dør om bord på båten til Amerika, drøyt 2 år gammel. Da familien omsider hadde kommet seg til Wisconsin, dør far Søren – muligens av kolera som herjet i Muskego.

Utvandret til Amerika i 1850

Etter konkursen måtte familien finne ut hvordan de skulle starte på nytt. De hadde nok trodd at de skulle komme seg igjennom krisen våren 1850, så konkursen kom nok litt overraskende på ekteparet. Etter hvert fant de ut at de ville forsøke å starte på nytt i Amerika. De kjente til utvandringen som foregikk fra andre deler av Østlandet. Dessuten hadde «naboene» Ole Olsen Solli-Ødegaarden og Syver Knudsen Ramsæt fått utreisetillatelse fra presten den 2. mai.

Familien søkte presten om utflyttingsattest. Den 23. juli gikk denne søknaden i orden, og familien fikk tillatelse til å reise til de Nordamericanske fristater. Neste dag fikk familien utstedt pass av lensmannen.

Det blir mor Kjersti som nå er 41 år og sønnen Lars på 15, som får ansvaret for at familien overlever og klarer å etablere seg på nytt i et ukjent land.

Her holder de til i fire år.

De får nok god støtte og hjelp av andre nordmenn i settlementet for å komme seg på beina. Kjersti er ei sterk kvinne og Lars fungerer som familiens mannlige overhode. De bruker St John Lutheran Church i Oconomowoc som sin kirke. Denne ligger et stykke unna settlementet, men det er den nærmeste Lutherske kirken for familien.

Engebret f 1. mars 1837 blir konfirmert i St Johns Lutheran Church den 20. mai 1852, og Anne Lovise f 4. september 1839 blir konfirmert der i mai 1854.

Den 12. juli 1854 gifter Lars seg med Birgithe Gundersdatter Homme i St Johns Lutheran Church. Birgithe f 1834 kom til Wisconsin fra Valle i Setesdal i 1844 sammen med sin far som var enkemann og fem søsken.

Goodhue Co, Minnesota

I 1855 drar Kjersti og Lars til Minnesota sammen med resten av familien. Det er usikkert om Engebret blir med eller om han fortsetter sitt liv i Wisconsin.

Kjersti og Søren sine 7 barn:

1. Lars (1835-1877)

Født 9 april 1835 i Stange. Kom til Wanamingo, Goodhue i 1857. I 1859 kjøpte han 160 acres prærieland. Han ryddet og brøt opp landet og etablerte sin egen farm. Han drev denne farmen til han døde i 9. oktober 1877.

Lars' første kone Birgithe Gundersdatter døde 5. mai 1863 i Wanamingo. De hadde seks barn sammen og hun døde i barselseng da sønnen Bernt ble født.

Lars giftet seg så med Anna Olsdatter Øverby i 1865. Hun var født i Hafslo utenfor Bergen. De fikk fem barn sammen. Etter at Lars døde i 1877 drev hun farmen i Wanamingo til 1893. Hun var

en utmerket driver, og klarte også å «samle sammen» farmen igjen, som hadde blitt noe oppdelt til barna etter at Lars døde. Anna flyttet til Minneapolis i 1917 og døde der i 1920. Lars hadde elleve barn til sammen.

2. Engebret (1837-NA)

Født 1. mars 1837 i Stange. Vi har ingen opplysninger om Engebret i Minnesota.

3. Anne Lovise (1839-1905)

Født 4. september 1839 i Stange. Hun ble gift med Halvard Gundersen Homme i desember 1855 i Goodhue. Halvard var en eldre bror av Birgithe, kona til Lars. Anne Lovise var da litt over 16 år gammel. De drev farm i Fillmore, Minnesota i omtrent 10 år. Da solgte Halvard farmen for 3000 daler. Etter det bodde de i Iowa og Nord-Dakota. Halvard døde i McCauleyville, Wilkin Co, Minnesota i 1893, og Anne Lovise døde samme sted 23. juni 1905. De fikk ti barn sammen.

Holden Church i Goodhue

4. Eline Mathea (1842-1905)

Født 4. april 1842 i Stange. Hun ble gift med Vilhelm Vilhelmsen Rønningen i 1858. Også hun var bare 16 år gammel da hun giftet seg.

Mannen var født i Sannidal i Telemark i 1831. Han brukte navnet William Williamson i Amerika. De var farmere og bodde i Holden i Goodhue Co. Eline døde i 17. mars 1905 og er gravlagt på Holden Lutheran Cemetery i Kenyon, Goodhue Co. De fikk ti barn sammen.

5. Maren Kristine (1844-1873)

Født 22. mars 1844 i Stange. Hun ble gift med Andreas Christensen Serum i 1866. Han var født i Luster i Sogn i 1845. De var farmere i West Heron Lake i Jackson Co, Minnesota. Maren døde i 1873, da hadde de fått to barn. Begge døde i ung alder. Maren er gravlagt på Riverside Cemetery, Jackson Co Minnesota. Maren har ingen etterslekt i Amerika.

6. Rikka (1846-1883)

Født 29. april 1846 i Stange. Hun ble også gift med Andreas Christensen Serum i 1875. Rikka «overtok» dermed Maren sin mann etter at

søsteren døde. I 1880 bor mor Kjersti sammen med familien Serum i West Heron Lake, Jackson Co. Rikka døde i 1883 og ble gravlagt på Riverside Cemetery, Jackson Co Minnesota. I 1887 var farmen til A C Serum på 320 acres. Rikka og Andreas fikk tre barn, og alle tre døde i ung alder. Rikka har ingen etterslekt i Amerika.

7. Severin (1848-1850)

Født 2. august 1848 i Stange. Han døde om bord på båten til Amerika, drøyt 2 år gammel.

Søren og Kjersti fikk 35 barnebarn i Amerika. Selv om ikke alle vokste opp har familien Søren Larsen som dro fra Hjerme stad søndre i 1850 stor amerikansk etterslekt. Slektningene i Amerika har sine norske røtter på Hjerme stad. Dagens bonde – Oskar – tar titt og ofte imot amerikabesøk på gården sin.